

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTRONINĖS ATPAŽINTIES IR
ELEKTRONINIŲ OPERACIJŲ PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ
ĮSTATYMO NR. XIII-1120 1, 2, 3, 12, 13, 16, 18 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 4¹, 4² STRAIPSNIAIS, V¹, V² SKYRIAIS IR ĮSTATYMO
PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO PAPILDYMO 147¹ STRAIPSNIU,
589 STRAIPSNIO IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo Nr. XIII-1120 1, 2, 3, 12, 13, 16, 18 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 4¹, 4² straipsniais, V¹, V² skyriais ir Įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Projektas) parengtas siekiant elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų (toliau – elektroninė atpažintis ir patikimumo užtikrinimo paslaugos) politikos formavimo, jos įgyvendinimo organizavimo, koordinavimo ir kontroliavimo funkcijas priskirti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai.

Tačiau vien tik bendras elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų sričių politikos formavimas neužtikrins tinkamo šių sričių reglamentavimo, įskaitant 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB nuostatų, įgyvendinimą. Todėl, siekiant užtikrinti aiškų, nuoseklų ir sklandų elektroninės atpažinties politikos įgyvendinimą, Reglamento (ES) Nr. 910/2014 nuostatų laikymąsi ir elektroninės atpažinties rinkos veikimą bei sudaryti galimybę verslui dalyvauti elektroninės atpažinties ekosistemoje, Projekte, be elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos formavimo ir jos įgyvendinimo organizavimo, koordinavimo ir kontroliavimo funkcijų perdavimo vienai ministerijos valdymo sričiai, taip pat numatytos už elektroninės atpažinties politikos įgyvendinimą atsakingos institucijos, nustatytos šių institucijų funkcijos. Taip pat Projekte reglamentuojami kvalifikuotos elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos (toliau – kvalifikuota elektroninės atpažinties paslauga) teikėjų priežiūra, jų pareigos ir atsakomybė bei priežiūrinių elektroninės atpažinties priemonių tinkamumo naudoti, teikiant viešąsias elektrones paslaugas, reikalavimai.

Inicijuoti Projektą paskatino siekis įgyvendinti Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 5.1.15 papunkčio – „siekiant konsoliduoti elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų sritis, reglamentuoti elektroninės atpažinties politiką, perduoti elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijas vienai ministerijos valdymo sričiai, paskirti už šios politikos įgyvendinimą atsakingas institucijas bei nustatyti jų funkcijas“ – nuostatas.

Lietuvos Respublikos Seimas 2018 m. birželio 28 d. priėmė Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo Nr. XI-1807 2, 5, 6, 22 ir 39 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1363 ir Lietuvos Respublikos informacinės visuomenės paslaugų įstatymo Nr. X-614 4, 15, 16, 17, 18, 20, 21 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1364, kuriais valstybės informacinių išteklių valdymo ir informacinės visuomenės plėtros politikos formavimo ir įgyvendinimo koordinavimo funkcijos priskirtos Ekonomikos ir inovacijų ministerijai.

Būdama atsakinga už valstybės informacinių išteklių valdymo ir informacinės visuomenės plėtros politikos formavimą bei jos įgyvendinimo organizavimą, koordinavimą ir kontroliavimą, Ekonomikos ir inovacijų ministerija inicijavo Projekto rengimą.

Elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų sritys yra glaudžiai susijusios tiek tarpusavyje, tiek su valstybės ekonomikos politika, palankios aplinkos verslui kūrimu, konkurencingumo didinimu, smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra, valstybės informacinių išteklių valdymu ir informacinės visuomenės plėtra, todėl tikslinga, užtikrinant vieningą, aiškią, nuoseklią ir ekonomišką šių sričių politikos formavimą, jos įgyvendinimo organizavimo, koordinavimo ir kontroliavimo funkcijas priskirti vienai institucijai, t. y. Ekonomikos ir inovacijų ministerijai.

Svarbu paminėti ir tai, kad Ekonomikos ir inovacijų ministerija, formuodama valstybės politiką ekonomikos ir inovacijų ministrui pavestose valdymo srityse (pvz., ministerija yra atsakinga už ES vidaus rinkos politikos formavimą ir jos įgyvendinimą, Paslaugų direktyvos įgyvendinimo koordinavimą, taip pat ji koordinuoja ir kontroliuoja nacionalinės pramonės skaitmeninimo iniciatyvos „Pramonė 4.0“ įgyvendinimą Lietuvoje ir pan.), turi daug darbo su rinka patirties bei kompetencijų koordinuojant ir kontroliuojant šios politikos įgyvendinimą, todėl perduodamos elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos formavimo ir jos įgyvendinimo organizavimo, koordinavimo ir kontroliavimo funkcijos iš esmės atitinka Ekonomikos ir inovacijų ministerijos kompetenciją.

Projekto tikslas – perduoti elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos formavimo ir jos įgyvendinimo organizavimo, koordinavimo ir kontroliavimo funkcijas Ekonomikos ir inovacijų ministerijai ir taip konsoliduoti elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų sritis, numatyti už elektroninės atpažinties politikos įgyvendinimą atsakingas institucijas, šių institucijų funkcijas bei reglamentuoti kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūrą, jų pareigas ir atsakomybę, prižiūrimų elektroninės atpažinties priemonių tinkamumo naudoti, teikiant viešąsias elektronines paslaugas, reikalavimus. Priėmus Projektą, bus sudaryta efektyvi ir nuosekli elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų reguliavimo sistema ir sudarytas pagrindas veikti elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų rinkai, reglamentuoti su šių paslaugų teikimu susiję teisiniai santykiai.

Reglamento (ES) Nr. 910/2014 16 straipsnis numato pareigą valstybėms narėms nustatyti sankcijas, taikytinas už šio reglamento pažeidimus, kurios turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Atsižvelgiant į tai, Projektu siekiama reglamentuoti su elektronine atpažintimi susijusius teisinius santykius tiek, kiek to nereglementuoja Reglamentas (ES) Nr. 910/2014, bei siekiant užtikrinti pirmiau minėtos Reglamento (ES) Nr. 910/2014 nuostatos įgyvendinimą, kartu su Projektu yra teikiamas Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso papildymo 147¹ straipsniu, 589 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ANK pakeitimo projektas), kuriame numatoma atsakomybė už teisės aktų, reglamentuojančių kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų veiklą, pažeidimą. Kadangi kvalifikuotos elektroninės atpažinties priemonių išdavimo paslauga turi panašumų su patikimumo užtikrinimo paslaugomis, ANK pakeitimo projekte už teisės aktų, reglamentuojančių kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų veiklą, pažeidimą numatoma administracinė nuobauda – piniginė bauda, kurios dydis yra analogiškas minimaliam ir maksimaliam piniginės baudos dydžiui, įtvirtintam Administracinių nusižengimų kodekso 147 straipsnyje, kuriame numatyta patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų atsakomybė už teisės aktų, reglamentuojančių patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų veiklą, pažeidimą. Papildant Administracinių nusižengimų kodeksą nauju 147¹ straipsniu, keistinas ir šio kodekso 589 straipsnis – nurodoma, kad dėl ANK projektu įtvirtinamame 147¹ straipsnyje numatytų administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) pareigūnai. Taip pat patikslinamas Administracinių nusižengimų kodekso priedas – pateikiamos nuorodos į 2015 m. rugsėjo 8 d. Europos Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2015/1501 dėl

sąveikumo sistemos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje 12 straipsnio 8 dalį ir į 2015 m. rugsėjo 8 d. Europos Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2015/1502, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje 8 straipsnio 3 dalį nustatomos minimalios techninės specifikacijos ir procedūros dėl elektroninės atpažinties priemonių saugumo užtikrinimo lygių.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Projektą parengė Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos Skaitmeninės darbotvarkės departamento (direktorius Arūnas Cijūnaitis, tel. 8 706 64 958, el. p. arunas.cijunaitis@eimin.lt) Skaitmeninės politikos skyriaus (vedėja Aušra Kumetaitienė, tel. 8 706 64 942, el. p. ausra.kumetaitiene@eimin.lt) vyriausioji specialistė Jolita Aldonienė (tel. 8 706 64 937, el. p. jolita.aldoniene@eimin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatyme nėra apibrėžtos *elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos, elektroninės atpažinties atitikties vertinimo įstaigos, kvalifikuotos elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos, prižiūrimos elektroninės atpažinties priemonės, elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos teikėjo ir kvalifikuotos elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos teikėjo sąvokos.*

Šiuo metu institucijų kompetenciją elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų srityse reglamentuoja Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo įstatymas.

Šiuo įstatymu Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai pavesta formuoti patikimumo užtikrinimo paslaugų politiką, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą, o Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai – elektroninės atpažinties politiką bei organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą.

Dabartiniu metu elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos formavimas ir įgyvendinimas yra atskirti, t. y. šių sričių teisinį reglamentavimą atlieka dvi institucijos, todėl tikėtina, kad neužtikrinamas minėtų politikų įgyvendinimo koordinavimas ir ekonomiškumas, o tai sudaro skaitmeninės rinkos susiskaidymo, tarpvalstybinių elektroninių parašų sąveikumo stokos prielaidas. Visa tai mažina visuomenės pasitikėjimą elektroninėmis operacijomis vidaus rinkoje.

Šiuo metu galiojančiame Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo įstatyme yra numatyta patikimumo užtikrinimo paslaugų politiką įgyvendinanti institucija, nustatytos šios institucijos funkcijos ir teisės, tačiau trūksta teisinio reguliavimo elektroninės atpažinties srityje: nėra paskirta elektroninės atpažinties politiką įgyvendinančių institucijų, neįtvirtintos jų funkcijos, nenustatytas institucijų kompetencijų, susijusių su elektroninės atpažinties politikos įgyvendinimu ir priežiūra, pasidalijimas. Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo įstatyme taip pat neregamentuoti kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūra, jų pareigos bei prižiūrimų elektroninės atpažinties priemonių tinkamumo naudoti, teikiant viešąsias elektronines paslaugas, reikalavimai.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 147 straipsnis numato atsakomybę už teisės aktų, reglamentuojančių patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų veiklą, pažeidimą, tačiau nėra reglamentuota atsakomybė už teisės aktų, reglamentuojančių kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų veiklą, pažeidimą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo, Projekto 2 straipsnyje įtvirtinamos *elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos, elektroninės atpažinties atitikties vertinimo įstaigos, kvalifikuotos elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos, prižiūrimos elektroninės atpažinties priemonės, elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos teikėjo, kvalifikuotos elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos teikėjo* sąvokos.

Projektu siūloma Susisiekimo ministerijos ir Vidaus reikalų ministerijos atliekamas elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos formavimo funkcijas priskirti Ekonomikos ir inovacijų ministerijai.

Siūlomas pakeitimas dėl funkcijų konsolidavimo vienoje institucijoje prisidėtų prie nuoseklios ir bendros patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos formavimo, sudarytų pagrindą užtikrinti šios srities teisinio reglamentavimo aiškumą, nuoseklumą ir vientisumą.

Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalimi nustatoma patikimumo užtikrinimo paslaugų politiką įgyvendinanti institucija, o šio įstatymo 4 straipsnyje nustatomi minėtos institucijos įgaliojimai patikimumo užtikrinimo paslaugų srityje. Siekiant pašalinti šiuo metu egzistuojančias teisinio reglamentavimo spragas, Projektu siūloma paskirti už elektroninės atpažinties politikos įgyvendinimą atsakingas institucijas ir nustatyti šių institucijų funkcijas bei įgaliojimus.

Nuo 2016 m. RRT įgyvendina patikimumo užtikrinimo paslaugų politiką, atlieka patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų priežiūros įstaigos funkcijas (iki tol dirbo su elektroninio parašo paslaugų priežiūra). Be to, RRT dirba tarptautinėje bendruomenėje pripažinti specialistai, turintys techninės, teisinės ir audito srities kompetencijų ir patirties. Kadangi dalis elektroninės atpažinties priemonių išdavimo paslaugų turi daug panašumų su patikimumo užtikrinimo paslaugomis (pvz., elektroninės atpažinties sertifikatas ir elektroninio parašo sertifikatas būna išduodami tų pačių asmenų ir tose pačiose laikmenose – kvalifikuotuose elektroninio parašo kūrimo įtaisuose), RRT galėtų tikslingai panaudoti jau turimą kompetenciją bei patirtį ir elektroninės atpažinties srityje, todėl RRT galėtų būti paskirta kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūros įstaiga. Tai užtikrintų didesnę valstybėje jau sukauptų specialiųjų kompetencijų panaudojimo efektyvumą, leistų išvengti skirtingų institucijų sprendimų, apimančių tuos pačius savo pobūdžiu panašių paslaugų teikėjus, nesuderinamumo arba vėlavimo, taip pat sumažintų papildomų valstybės išteklių, reikalingų šioms funkcijoms atlikti, poreikį. Be kita ko, RRT, panaudodama jau turimą kompetenciją bei patirtį patikimumo užtikrinimo paslaugų srityje, galėtų aktyviai prisidėti ir prie elektroninės atpažinties paslaugų rinkos dalyvių konsultavimo bei šių paslaugų viešinimo.

Šiuo metu Vidaus reikalų ministerija įgyvendina elektroninės atpažinties mazgo (toliau – mazgas) valdytojos funkcijas, o mazgo tvarkytojo funkcijas atlieka Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Informatikos ir ryšių departamentas). Mazgas atlieka pagrindinį vaidmenį sujungiant valstybių narių elektroninės atpažinties schemas, yra elektroninės atpažinties sąveikumo struktūros dalis ir vykdo asmenų tapatumo nustatymą tarpvalstybiniu lygmeniu ir geba atpažinti, tvarkyti ar persiusti duomenis kitiems mazgams, sudarydamas sąlygas vienos valstybės narės nacionalinei elektroninės atpažinties infrastruktūrai susisiekti su kitų valstybių narių nacionalinėmis elektroninės atpažinties infrastruktūromis. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, mazgo administravimas galėtų būti organizuojamas taip, kaip jis vyksta šiuo metu, t. y. Informatikos ir ryšių departamentas galėtų būti paskirtas mazgą administruojančia įstaiga.

Projekte yra siūlomos nustatyti tokios kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūros įstaigos funkcijos, kurios nėra nustatytos Reglamente (ES) Nr. 910/2014 arba nebūtinai priskirtinos priežiūros įstaigai, pavyzdžiui: Projekto 4¹ straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta funkcija pagal Reglamentą (ES) Nr. 910/2014 nėra priskirtina priežiūros įstaigai (ją gali vykdyti ir kita valstybės narės paskirta įstaiga). Svarbu, kad priežiūros įstaigai

būtų suteikti Projekto 4¹ straipsnio 2 dalies 2 punkte bei šio straipsnio 2 dalies 8 punkte nurodyti įgaliojimai nustatyti kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugų teikėjų išduodamų elektroninės atpažinties priemonių saugumo užtikrinimo lygio vertinimo, priskyrimo, pakeitimo ir panaikinimo tvarką bei reikalavimus elektroninės atpažinties atitikties vertinimo įstaigoms (toliau – elektroninės atpažinties priemonių priežiūros tvarka) elektroninės atpažinties priemonių, naudojamų teikiant elektronines paslaugas, saugumo užtikrinimo lygio pasirinkimo gaires (toliau – gairės). Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 tiesiogiai nenustato tokių įgaliojimų (elektroninės atpažinties priemonių priežiūros tvarkos aprašo ir gairių parengimo), todėl juos svarbu suteikti įstatymu. Taip pat svarbu, kad priežiūros įstaigai būtų suteikti Projekto 4¹ straipsnio 2 dalies 7 punkte nurodyti įgaliojimai nustatyti kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų pranešimų apie saugumo ir vientisumo pažeidimus, susijusius su jų teikiamomis prižiūrimomis elektroninės atpažinties priemonėmis, pateikimo elektroninės atpažinties priežiūros įstaigai tvarką, kadangi tiesiogiai Reglamente (ES) Nr. 910/2014 jie nenumatyti, todėl šiuos įgaliojimus svarbu suteikti įstatymu.

Elektroninės atpažinties priemonių naudojimas didžiąja dalimi yra aktualus siekiant pasinaudoti elektroniniu būdu teikiamomis viešosiomis ir administracinėmis paslaugomis (t. y. aktualus viešajam sektoriui). Reglamento Nr. 910/2014 aprašomojoje dalyje taip pat akcentuojama išskirtinė elektroninės atpažinties svarba viešajam sektoriui ir jo teikiamoms paslaugoms – kaip vienas iš šio reglamento uždavinių nurodytas valstybėse narėse naudojamų elektroninės atpažinties priemonių, reikalingų norint nustatyti tapatybę bei siekiant pasinaudoti viešosiomis paslaugomis, tarpvalstybinio naudojimo kliūčių pašalinimas. Šiuo metu nėra galimybės nustatyti, ar šiuo metu rinkoje naudojamos konkrečios elektroninės atpažinties priemonės atitinka Reglamento (ES) Nr. 910/2014 reikalavimus, kadangi nėra nustatyta detalių reikalavimų pagal atskirus elektroninės atpažinties schemų saugumo lygius, taip pat nėra vykdomas elektroninės atpažinties priemonių atitikties vienam iš Reglamento Nr. 910/2014 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų saugumo užtikrinimo lygių vertinimas ir priežiūra. Siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo įstatymas papildomas Projekto V¹ skyriumi, kuriame reglamentuojamas elektroninės atpažinties paslaugų teikimas. Šiame skyriuje, be įtvirtinamų elektroninės atpažinties priemonės saugumo užtikrinimo lygio vertinimo, priskyrimo, pakeitimo ir panaikinimo reikalavimų, taip pat aptariamos kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugų teikėjų pareigos bei jų atsakomybė.

Atsižvelgiant į laikui imlų elektroninės atpažinties priemonės vertinimo procesą ir aukštą elektroninės atpažinties paslaugų rizikos laipsnį, elektroninės atpažinties priemonės atitikties prašomam priskirti saugumo užtikrinimo lygiui įvertinimui, atitinkamo sprendimo priėmimui ir kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugų teikėjo informavimui Projekto 18¹ straipsnio 4 dalies pirmojoje pastraipoje nustatomas 3 mėnesių terminas. Pažymėtina, kad toks pats, t. y. 3 mėnesių, terminas yra numatytas Reglamento (ES) Nr. 910/2014 21 straipsnio 2 dalyje pagal rizikingumo laipsnį iš esmės analogiško kvalifikuoto statuso patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjui ir jo teikiamoms paslaugoms suteikimui.

Kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjui nutraukus kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikimą, vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/45/EB 5 straipsnio 1 dalies e punkte nustatytais reikalavimais, Projekto 18³ straipsnio 9 dalyje yra nustatytas konkretus trejų metų visos informacijos, susijusios su parengtais ir gautais asmens tapatybės nustatymo duomenimis, saugojimo terminas, kuris skaičiuojamas nuo paslaugos teikimo nutraukimo dienos. Tai siejama su Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.125 straipsnyje nustatytu trejų metų ieškinio senaties terminu, taikomu reikalavimams dėl padarytos žalos atlyginimo.

Šiuo metu galiojančio Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo 11 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad patikimumo užtikrinimo

paslaugų teikėjai kasmet iki vasario 1 d. patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų priežiūros įstaigai jos nustatyta tvarka pateikia praėjusių kalendorinių metų savo veiklos ataskaitą. Kadangi dalis patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjų taps ir kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjais (pvz., asmens tapatybės kortelė išduodama kartu su elektroniniu parašu, elektroninio parašo sertifikatu ir elektroninės atpažinties sertifikatu), todėl norint palengvinti tokiems teikėjams metinių veiklos ataskaitų pateikimą, Projekto 18³ straipsnio 4 dalies 3 punkte numatytas analogiškas metinės veiklos, susijusios su kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikimu, ataskaitos pateikimo terminas.

Atsižvelgiant į Projekto 18⁶ straipsniu siūlomų reguliuoti teisinių santykių pobūdį Projekto 18⁶ straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti teismo leidimų įeiti į fizinių asmenų gyvenamąsias patalpas išdavimą, kai elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūros įstaigos įgalioti pareigūnai vykdo tyrimus dėl padaryto Reglamento (ES) Nr. 910/2014, Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo ar jų įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų pažeidimo. Kadangi leidimus įeiti į fizinio asmens gyvenamąsias patalpas, remiantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nuostatomis, išduoda bendrosios kompetencijos teismai, Projekto V² skyriaus 18⁶ straipsnio 3 dalimi nustatytas teismo leidimų įeiti į fizinių asmenų gyvenamąsias patalpas išdavimas, kai elektroninės atpažinties priežiūros įstaigos įgalioti pareigūnai vykdo pirmiau minėtus tyrimus. Kartu pažymėtina, kad šiuo aspektu tikslintina ir šiuo metu galiojanti Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 4 dalies nuostata.

2018 m. spalio 2 d. buvo priimtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1724, kuriuo sukuriama bendrieji skaitmeniniai vartai, skirti suteikti prieigą prie informacijos, procedūrų ir pagalbos bei problemų sprendimo paslaugų, ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012, kuriame yra numatytas paslaugų, kurios turi būti teikiamos tarpvalstybiniu lygiu, sąrašas. Reglamento (ES) 2018/1724 prieduose išvardytos elektroninės paslaugos yra strategiškai reikšmingos tiek nacionaliniu, tiek Europos Sąjungos lygmeniu. Pažymėtina, kad dauguma Reglamente (ES) 2018/1724 numatytų gyvenimo įvykių („Gimimas“, „Gyvenamoji vieta“, „Studijos“, „Darbas“, „Persikėlimas“, „Pensija“, „Verslo pradėjimas, valdymas ir veiklos nutraukimas“) sudėtinių paslaugų jau yra sukurtos arba kuriamos, tačiau nėra pritaikytos teikti paslaugas tarpvalstybiniu lygmeniu. Prioritetinėms elektroninėms paslaugoms (kurių aukščiausios kokybės ir tarpvalstybiškumo reikia siekti pirmiausia), nurodytų Reglamente (ES) 2018/1724, suteikti turėtų būti naudojamos internetinės procedūros ir internetinės tapatumo nustatymo, atpažinties ir pasirašymo priemonės, visų pirma tos, kurios nustatytos Reglamente (ES) Nr. 910/2014. Lietuvos Respublikoje veikiantiems viešųjų elektroninių paslaugų teikėjams nenustatytos pareigos, susijusios su elektroninės atpažinties priemonėmis (pavyzdžiui, nurodant, kokio minimalaus saugumo užtikrinimo lygio elektroninės atpažinties priemonės yra tinkamos jų teikiamoms viešosioms elektroninėms paslaugoms). Projektu papildomame Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo įstatymo naujame 18² straipsnyje įtvirtinami elektroninės atpažinties priemonių tinkamumo naudoti, teikiant viešąsias elektronines paslaugas, reikalavimai. Šie reikalavimai sudarys sąlygas kitų Europos Sąjungos valstybių narių, Europos ekonominės erdvės valstybių, trečiosios valstybės piliečiams ir (arba) ūkio subjektams, pageidaujantiems Lietuvoje gauti viešąsias elektronines paslaugas, patvirtinti savo tapatumą elektroniniu būdu, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 910/2014, kaip tai šiuo metu gali atlikti Lietuvos piliečiai ir (arba) ūkio subjektai, kadangi Reglamento (ES) 2018/1724 II priede nurodytos elektroninės paslaugos aktualios ne tik Lietuvos, bet ir kitų šalių piliečiams ir (arba) ūkio subjektams. Lietuvos piliečiams ir ūkio subjektams, pageidaujantiems kitose Europos Sąjungos valstybėse gauti viešąsias elektronines paslaugas, taip pat bus sudarytos sąlygos patvirtinti savo tapatumą elektroniniu būdu, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 910/2014.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės iškeltą tikslą mažinti keičiamų teisės aktų skaičių, dėl pastebėtų netikslumų, susijusių su patikimumo užtikrinimo paslaugų

priežiūros vykdymu, kartu tikslinamos Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo 12, 13 ir 16 straipsnių nuostatos. Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo 16 straipsnis tikslinamas remiantis Reglamento (ES) Nr. 910/2014 24 straipsnio 2 dalies b punkto nuostata – numatoma, kad ne tik kvalifikuoto patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjo darbuotojai, bet ir subrangovų darbuotojai turi būti patikimi, t. y. neturėtų neišnykusio nepanaikinto teistumo.

ANK pakeitimo projekte numatoma atsakomybė už teisės aktų, reglamentuojančių kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų veiklą, pažeidimą bei keičiamas Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnis – nurodoma, kad dėl ANK projektu įtvirtinamame 147¹ straipsnyje numatytų administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo RRT pareigūnai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomos teigiamos pasekmės – valstybės informacinių išteklių valdymo, informacinės visuomenės plėtros, elektroninės atpažinties bei patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos formavimo, jos įgyvendinimo organizavimo, koordinavimo ir kontroliavimo funkcijos sutelkiamos vienoje institucijoje – Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje. Taip bus sudarytos sąlygos centralizuotiems ir nuosekliems ne tik valstybės informacinių išteklių valdymo ir informacinės visuomenės plėtros, bet ir elektroninės atpažinties bei patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos formavimo ir įgyvendinimo procesams užtikrinti.

Projektu numatomas elektroninės atpažinties politiką įgyvendinančių institucijų paskyrimas bei jų funkcijų detalizavimas, įtvirtintos nuostatos kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūros bei pareigų reglamentavimas, prižiūrimų elektroninės atpažinties priemonių tinkamumo naudoti, teikiant viešąsias elektronines paslaugas, reikalavimų nustatymas teigiamai paveiks ir leis sklandžiai funkcionuoti elektroninės atpažinties rinkai, suteiks jai stabilumo bei paskatins viešųjų elektroninių paslaugų teikėjus diegti inovatyvius sprendimus, o saugių elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų priemonių naudojimo skatinimas sudarys prielaidas kurti sudėtingas viešąsias paslaugas, kurios būtų patrauklios gyventojams ir verslui.

Įstatymų projektais siūlomas reglamentavimas neturės esminės įtakos ir neigiamų pasekmių ekonomikai ir teisinei sistemai.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Projektai nesusiję su įtaka kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Projekto ir ANK pakeitimo projekto įgyvendinimas turės teigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, kadangi bus sudarytos galimybės verslui dalyvauti elektroninės atpažinties ekosistemoje Lietuvoje, kuriant naujas, inovatyvias elektroninės atpažinties priemones, taip pat bus sudarytos palankios galimybės kurti bei naudoti saugias ir patikimas viešojo ir (ar) privataus sektoriaus skaitmenines paslaugas Lietuvoje, naudojančias Reglamentu (ES) Nr. 910/2014 įtvirtintas patikimumo užtikrinimo paslaugas ir elektroninę atpažintį.

Pasitelkus naujus skaitmeninius sprendimus (įrankius) ūkio subjektams elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugos sukurs naujas galimybes bei skatins privatų sektorių atpažinties tikslais savanoriškai naudoti elektroninės atpažinties priemones. Dėl šių

skaitmeninių pokyčių verslas pasieks kitas rinkas žymiai patogiau ir efektyviau bei stiprins pasitikėjimą elektroninėmis operacijomis kuriant naujas patikimas ir saugias paslaugas.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Projektas ir ANK pakeitimo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Projekto ir ANK pakeitimo projekto inkorporavimui į teisinę sistemą priimti kitų įstatymų, pakeisti ar panaikinti galiojančių įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas ir ANK pakeitimo projektas parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų.

Projekte vartojamos naujos sąvokos bus įvertintos Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projekto ir ANK pakeitimo projekto nuostatos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams neprieštarauja.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

1. Priėmus Projektą, reikės parengti ir iki 2022 m. rugpjūčio 1 d. pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei šiuos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektus:

1.1. „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ pakeitimo“ (projektą rengia Ekonomikos ir inovacijų ministerija);

1.2. „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 23 d. nutarimo Nr. 921 „Dėl Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ (projektą rengia Ekonomikos ir inovacijų ministerija);

1.3. „Dėl kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūros įstaigos ir elektroninės atpažinties mazgą administruojančios įstaigos paskyrimo“ (projektą rengia Ekonomikos ir inovacijų ministerija);

1.4. „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 13 d. nutarimo Nr. 1480 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ (projektą rengia Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija);

1.5. „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 291 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ (projektą rengia Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija).

2. Priėmus Projektą, iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskirta kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūros įstaiga turės patvirtinti:

2.1. Elektroninės atpažinties priemonių priežiūros tvarkos aprašą;

2.2. Kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų pranešimų apie saugumo ir vientisumo pažeidimus, susijusius su jų suteikiamomis prižiūrimomis elektroninės atpažinties priemonėmis, teikimo tvarkos aprašą;

2.3. Kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų veiklos ataskaitų teikimo tvarkos aprašą;

2.4. Elektroninės atpažinties priemonių saugumo užtikrinimo lygio pasirinkimo gaires.

3. Priėmus Projektą, iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskirta elektroninės atpažinties mazgą administruojanti įstaiga turės patvirtinti:

3.1. Kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų prijungimo prie elektroninės atpažinties mazgo tvarkos aprašą;

3.2. Fizinio ar juridinio asmens arba juridiniam asmeniui atstovaujančio fizinio asmens tapatumo nustatymo paslaugų per mazgą teikimo privataus ar viešojo sektoriaus subjektams tvarkos aprašą;

3.3. Lietuvos Respublikos piliečių ir juridinių asmenų, norinčių gauti elektronines paslaugas Europos Sąjungos valstybėse narėse, tapatumo nustatymo paslaugų teikimo sąlygas;

3.4. Europos Sąjungos valstybių narių piliečių ir juridinių asmenų, norinčių gauti elektronines paslaugas Lietuvoje, tapatumo nustatymo paslaugų teikimo sąlygas;

3.5. Elektroninės atpažinties priemonės saugumo užtikrinimo lygio, tinkamo viešojo sektoriaus elektroninėms paslaugoms teikti, vertinimo metodiką.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įvertinant galimybę panaudoti RRT jau turimas kompetencijas, šiai institucijai būtų priskirtos visiškai naujos, aukštos kompetencijos reikalaujančios elektroninės atpažinties priežiūros įstaigos funkcijos. Atitinkamai šioms naujoms funkcijoms atlikti turėtų būti numatytos 2 papildomos pareigybės, finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektui įgyvendinti reikėtų papildomų lėšų iš valstybės biudžeto – iš viso 68,7 tūkst. Eur per metus.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: *patikimumo užtikrinimo paslauga, kvalifikuota patikimumo užtikrinimo paslauga.*

ANK pakeitimo projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: *administracinė atsakomybė, administracinė nuobauda.*

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.
Nėra.
